

Baseline overvågning - Verup Mose og Sandlyng Mose

AGLAJA

2014

Citeres: Baseline overvågning - Verup Mose og Sandlyng Mose. 2014. Eigil Plöger. Østdanske Højmoser EU LIFE Eastern Bogs. Sorø kommune.

Indhold

1. Indledning.....	4
2. Metode	4
3. Resultater	5
4. Kommentarer til resultater og potentiale	7
4.1. Verup Mose	7
4.2. Sandlyng Mose.....	9
5. Referencer”	13
Bilag 1 Kommentar til prøvfelder	14
Bilag 2. Strukturparametre i prøvfelderne	15
Bilag 3a. Floraregistreringer fra Verup Mose	16
Bilag 3b. Floraregistreringer fra Sandlyng Mose	19

1. Indledning

I forbindelse med Life-projektet "Life Østdanske Højmoser" (www.lifeeast.dk) er der i foråret 2014 foretaget en Baseline-overvågning af de områder, hvor der skal ske aktioner i projektet. Projektområderne i Store Åmosen, der ligger i Sorø kommune, omfatter Sandlyng Mose på 154 ha og Verup Mose på 68 ha.

2. Metode

Der er foretaget dokumentation af naturindholdet indenfor projektområdet ved tilfældig udlægning af prøvefelter, hvori der er registreret vegetation og en række vegetationsstrukturer. Registreringsmetoden er identisk med den metode, der anvendes i den statslige terrestriske kontrolovervågning, NOVANA. I Verup Mose er der udlagt 20 prøvefelter; i Sandlyng Mose 25 prøvefelter (se hhv. Kort 1 og Kort 3).

Supplerende til overvågningen er der foretaget en vurdering af potentialet i de enkelte prøvefelter og umiddelbart omgivende natur i forhold til, hvorvidt højmoservegetation kan genskabes. Ligeledes er den seneste kortlægning af habitatnaturtyper (DEVANO-kortlægning, <http://miljoegis.mim.dk/?profile=natura2000planer2basis2013>), der er foretaget af staten i 2010-2011, revurderet.

3. Resultater

Placeringen af prøvefelterne og habitatnaturtyper fremgår af Kort 1 (Verup Mose) og Kort 3 (Sandlyng Mose).

Fordelingen af habitatnatur i de enkelte prøvefelter er sammenfattet i Tabel 1

De enkelte prøvefelter er kort beskrevet i Bilag 1. De indsamlede vegetationsstrukturer ses i Bilag 2. Indsamlede floraregistreringer findes som Bilag 3.

Verup Mose (20 prøvefelter)			Sandlyng Mose (prøvefelter)		
Tidvis våd eng	6410	9 prøvefelter	Tidvis våd eng	7140	1 prøvefelt
Skovbevokset tørvemose	91D0	6 prøvefelter	Skovbevokset tørvemose	91D0	15 prøvefelter
§ 3-skovmose	9100	3 prøvefelter	§ 3-skovmose	9100	7 prøvefelter
Ikke omfattet natur	0000	2 prøvefelter	§3-eng	6400	1 prøvefelt
			Ikke omfattet natur	0000	1 prøvefelt

Tabel 1. Fordeling af habitatnaturtyper i de undersøgte prøvefelter.

Kort 1. Placeringen af 20 prøvefelter i Verup Mose. For hvert prøvefelt er udover prøvefelsesnummeret angivet habitatnaturtypen. Grøn skravering angiver Naturstyrelsens kortlægning af skovhabitatnaturtypen "Skovbevokset tørvemose", Det gule polygon angiver lysåbne arealer der kan typificeres som "Tidvis våd eng". Rød streg afgrænser projektområdet.

4. Kommentarer til resultater og potentiale

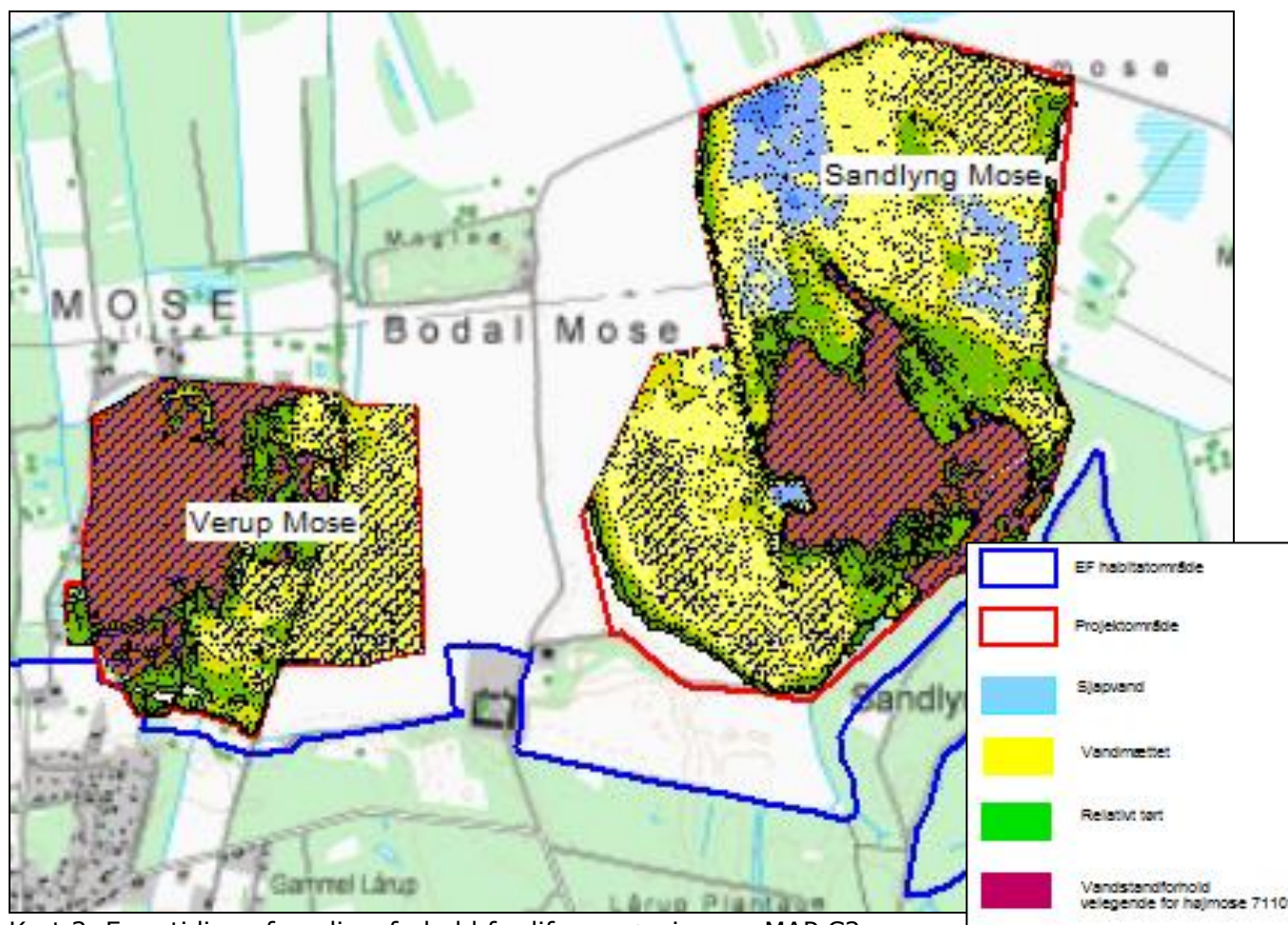
4.1. Verup Mose

Hovedparten af prøvelfelterne er udlagt i den del af mosen, hvor det i projektet er vurderet at der kan skabes de mest velegnede hydrologiske forhold til udvikling af aktiv højmoser, 7110.

Kendetegnene for vegetationen i prøvelfelterne er at de er kraftigt påvirket af lav vandstand og kraftig tilgroning med vedplanter.

I hvert prøvelfelt er der registreret dækning af tørvemusser (Sphagnum), idet det er væsentligt i forhold til en evaluering af life-projektet at kunne sammenligne dækningen af tørvemusser i prøvelfelterne. I samtlige prøvelfelter mangler forekomst af tørvemusser, men de er tilstede i begrænsede mængder udenfor prøvelfelterne i dybe hjulspor, i skovbevoksede partier samt i vandfyldte tørvegrave.

Fraværet af tørvemusser vurderes at være en konsekvens af de stærkt forringede hydrologiske forhold, der hersker i mosen. Der er derimod ofte registreret Bølget Bunke, der er typisk på stærkt degenererede og udtørrede tørvelegemer.

Kort 2. Fremtidige afvandingsforhold fra life-ansøgningens MAP C2.

De lilla arealer er i life-projektet vurderet til at være mest velegnet for udvikling af højmoser.,

Verup Mose afgræsses med kreaturer. Afgræsningen har stedvist betydet slid og optramning af den gamle tørvejord, hvilket det invasive mos, Stjernebredribbe,

trives med. Afgræsningen til trods er tilgroning med vedplanter massivt, og der bliver ryddet med 2-3 års mellemrum indenfor støtteområdet. Disse lysåbne arealer omfatter dels ret jævne, Blåtop-dominerede flader, dels tørre tørvegrave (overvejende vegetationsdækkede) adskilt af markante tørvebænke.

Floristiske iagttagelser

Tørvemosserne er den væsentligste plantegruppe i en højmose. Men de forskellige arter indikerer forskellige voksesteder og kårfaktorer (se Tabel 2).

Tørvemos-art	Typisk voksested
Sphagnum cappilifolium	karakteristisk for skovbevoksede tørvemoser og vokser ikke på åbne flader. Tåler en del udtørring og skygge i forbindelse med vedplantetilgroning.
Sph. fallax	karakteristisk for sphagnum-flader med en del forstyrrelse og givetvis også atmosfærisk nedfald af kvælstof. Tåler en væsentlig skyggepåvirkning
Sph. fimbriatum	karakteristisk for skovbevoksede tørvemoser og lyng-skyggede partier i åbne flader. Tåler væsentlig udtørring.
Sph. palustre	karakteristisk for skovbevoksede tørvemoser, bevoksede randområder og åbne flader. Er ikke en højmoseart, idet arten ikke findes på uforstyrrede højmoser.
Sph. riparium	karakteristisk for partier i afgravede moser og tegn på næringsberigelse. Tåler til en vis grad skygge, men ej udtørring
Sph. squarrosum	meget almindelig i tagrørsump og eutrofe rande af tørvemoser. Aldrig på højmosefladen; evt. forekomst i laggzone

Tabel 2. Registrerede tørvemoser i Verup Mose.

Udover tørvemosserne er der observeret følgende arter, der er typiske for næringsfattig tørvbund med varierende fugtighed: Blåtop, Tue-Kæruld, Hedelyng, Mose-Bølle, Tyttebær, Dun-Birk, Øret Pil og Skov-Fyr

Forekomst af habitatnatur

Den tidligere kortlægning af habitatnaturtyper foretaget af Vestsjællands Amt i 2005-06 angiver alene et areal, som lysåben habitatnatur. Der blev i sin tid kortlagt et areal som "Våd hede" (typekode 4010) umiddelbart vest for den største vandfyldte sø i Verup Mose. I omtrent samme periode blev de skovbevoksede områder kortlagt som "Skovbevokset tørvemose" (typekode 91D0) af det daværende Skov- og Naturstyrelsen.

Det lysåbne areal er af Naturstyrelsen i 2010-2011 (om-)kortlagt til "Nedbrudt højmose" (typekode 7120), mens der ikke er sket nogen fornyet kortlægning af skovhabitatnaturtyperne. Denne kortlægning er således ikke opdateret i forhold til de omfattende rydninger, der er foretaget i Verup Mose i perioden 2009-10.

I typebeskrivelsen for nedbrudt højmose er et af kriterierne, at det vurderes, at arealet kan udvikle sig til "Aktiv højmose" (typekode 7110) indenfor en periode af ca. 30 år.

I forbindelse med nærværende overvågning er der foretaget en vurdering af de arealer, der i dag fremtræder lysåbne; bl.a. efter rydning i 2009-10 og senere genrydning i 2013/2014. Der er i foråret 2014 ikke noget, der væsentligt adskiller hovedparten af disse arealer fra det lysåbne areal, der oprindeligt er kortlagt som "Våd hede" af Vestsjællands Amt og senere som "Nedbrudt højmose" af Naturstyrelsen. Den dominerende art er græsset Blåtop, der trives på næringsfattig og sædvanligvis sur bund. Desuden ses spredt forekomst af Hedelyng. På arealer med næringsfrigivelse ses Eng-Rørhvene og Hindbær.

I den sydøstlige og østlige del af projektområdet findes der ikke noget tørvelegeme. Dette gælder arealerne syd for den øst-vest-gående nåletræsbeplantning og arealerne øst for Magløvej. Arealerne er stedvist eutrofe og præget af periodevis mineralisering og næringsfrigørelse. Øst for Magløvej ses stedvist opblanding med skalholdigt materiale, og der vurderes at tørvelaget her har været meget tyndt. På målebordsbladene fra slutningen af 1800-tallet er disse arealer angivet som "lavmose" (se Kort 3). Flere af de vedplantetilgroede arealer øst for Magløvej kan udvikles til "Tidvis våd eng" (typekode 6410) allerede med sin nuværende fugtighed, såfremt vedplanterne blev ryddet, og driften (afgræsning) opretholdt.

Kort 3. Verup Mose og Sandlyng Mose på de høje målebordsblade fra sidste halvdel af 1800-tallet.

4.2. Sandlyng Mose

Projektområdet fremstår i dag som en overvejende vedplantetilgroet tørvemose med spredte åbne tørvegrave, markante grøfter, enkelte lysninger og ældre nåletræskulturer.

På målebordsbladene er hovedparten af det areal, som prøvefelterne er udlagt i, angivet som mere eller mindre lyngklædt mose (se Kort 3).

Prøvefelterne er som i Verup Mose udlagt tilfældigt i den del af projektområdet, der er vurderet til at få den mest velegnede hydrologi for udvikling af aktiv højmose (se Kort 2 og Kort 4). Hovedparten af dette areal har siden tørvegravningen ligget mere eller mindre uudnyttet hen (udover anvendelse til jagt) og fremstår i dag med et endog meget veludviklet trædække domineret af især Dun-Birk og Vorte-Birk, men også med rig forekomst af meget gamle Rød-Gran eller af Stilk-Eg, Tørst og Almindelig Røn. Der er kun i begrænset omfang foretaget rydning, sikkert af hensyn til jagten.

Sandlyng Mose er fortsat så våd, at tørvebund og mindre tørvegrave er våde eller vanddækkede helt ind i foråret, og der er observeret tørvemosser i langt højere grad end i Verup Mose.

På det lidt højere liggende terræn mod sydøst findes nåletræsbeplantninger af overvejende Sitka-Gran.

Floristiske iagttagelser

De registrerede tørvemosser er listet i Tabel 3.

De mest almindeligste tørvemosser i mosen er Sph. fallax, Sph. fimbriatum og Sph. palustre. Disse arter er typiske for hhv. forstyrrede lysåbne arealer, skovbevoksede arealer og let skyggede, ofte skovbevoksede arealer.

Sph. rubellum kan til en hvis grad karakteriseres som en højmoseart. Denne er kun registreret i meget begrænset mængde; primært som følge af skygge.

Udover tørvemosserne er der observeret talrige store bestande af Femradet Ulvefod, samt følgende arter, der er typiske for næringsfattig tørvebund: Blåtop, Kragefod, Almindelig Blegmos, Dun-Birk, Øret Pil og Skov-Fyr.

Tørvemos-art	Typisk voksested
Sph. angustifolium	en fallax-lignende art, der har væsentligt tørrere voksested end Sph. brevifolium. En typisk art for sur hængesæk.
Sph. brevifolium	en art eller variation af Sph. fallax, der typisk findes på meget våd bund (fx. sammen med Sph. cuspidatum) og ganske sur bund
Sphagnum cappilifolium	karakteristisk for skovbevoksede tørvemoser og vokser ikke på åbne flader. Tåler en del udtørring
Sph. cuspidatum	karakteristisk art på åbne våde flader i højmoser; en højleart. Trives ikke med udtørring
Sph. fallax	karakteristisk for sphagnum-flader med en del forstyrrelse og givetvis også atmosfærisk nedfald af kvælstof. Tåler en væsentlig skyggepåvirkning. Betragtes af flere som en art, der ikke kan/bør være tilstede på en højmose
Sph. fimbriatum	karakteristisk for skovbevoksede tørvemoser og lyng-skyggede partier i åbne flader. Tåler væsentlig udtørring.
Sph. flexuosum	en fallax-lignende art, der vokser på forstyrrede steder eller lidt våd sekundær hængesæk udviklet i tørvegrave
Sph. palustre	karakteristisk for skovbevoksede tørvemoser, bevoksede randområder og åbne flader. Er ikke en højmoseart, idet arten ikke findes på uforstyrrede højmoser.
Sph. rubellum	en art, der er karakteristisk for åbne højmoseflader, men også med en del andre voksesteder. Tåler skygge og bliver da helt grøn.
Sph. subnitens	en art tilknyttet forstyrrede flader, med typisk ret stærk minerogen påvirkning. Findes ikke på højmoseflader.
Sph. russowii	meget almindelig i almindelig tagrørsump og eutrofe rande af tørvemoser. Aldrig på højmosefladen; evt. forekomst i laggzone
Sph. riparium	karakteristisk for partier i afgravede moser og tegn på næringsberigelse. Tåler til en vis grad skygge, men ej udtørring
Sph. squarrosum	meget almindelig tagrørsump og eutrofe rande af tørvemoser. Aldrig på højmosefladen; evt. forekomst i laggzone

Tabel 3. Registrerede tørvemosser i Sandlyng Mose 2014.

Forekomst af habitatnatur

Af Vestsjællands Amt er der i 2005-2006 kortlagt et lille areal med hængesæk i mosen. Dette areal er af Naturstyrelsen genkortlagt som sådant i 2010-2011. Der er tale om en mindre vandfyldt tørvegrav med et flydende vegetationsdække. Derudover er der logisk nok ikke kortlagt andre lysåbne terrestriske typer, der hovedparten af Sandlyng Mose er skov/krat.

Dette er af den daværende Skov- og Naturstyrelse kortlagt som "Skovbevokset tørvemose" (typekode 91D0). Den sydøstligste del mod Sandlyng Skov er pålagt fredskovspligt; den resterende del er uden fredskovspligt, men altså skovhabitatnaturtype. 15 af 25 prøvelfelter er i nærværende registrering typificeret som "Skovbevokset tørvemose".

Sandlyng Mose har i vurderingen af sit naturindhold fået næstbedste tilstandsklasse med såvel artsindhold som struktur. Desuden indgår den skovbevoksede tørvemose i det nationale overvågningsprogram, NOVANA, idet skovnaturtypen overvåges hvert 3. år. Sandlyng Mose er værdifuld som skovhabitatnatur i kraft af mange vednedbrydende svampe, der udnytter de store mængder af dødt eller døende ved, som findes i den bevoksede mose.

Der er i nærværende registrering ikke blevet fundet anledning til at ændre væsentligt på den eksisterende kortlægning af habitatnaturtyper. Det er vurderet, hvorvidt de nordligste arealer, dvs. ca. nord for prøvelfelt 13, fortsat kan karakteriseres som "Skovbevokset tørvemose", idet tørvelaget stedvist er under mineralisering. Vegetationen i disse områder er ikke (længere) karakteristisk for skovhabitatnaturtypen, men nærmere for semi-eutrof pilekrat. Da størstedelen endnu rummer en vegetation, som er karakteristisk for sur og næringsfattig bund, er forekomsten af habitatnatur opretholdt uændret i denne del af mosen.

Vest for den store ca. nord-syd-gående grøft findes i dag skov og krat med (prøvelfelterne 1,2 og 3) udviklet i tidligere tørvegravsområde. Imidlertid er urtevegetationen også her præget af forøget tilgængelighed af næringsstoffer, som kan skyldes mineralisering af tørven og/eller oversvømmelse med eutrofieret vand fra hovedgrøften samt andefodring i de sydligt beliggende søer. Dette område er ikke kortlagt som skovhabitatnaturtype "Skovbevokset tørvemose" primært på grund af sin artssammensætning i urtelaget.

Kort 4. Placeringen af 25 prøvefelter i Sandlyng Mose. For hvert prøvefelt er udover prøvefelsesnummeret angivet habitatnaturtypen. Rød streg afgrænser projektområdet.

Grøn skravering angiver Naturstyrelsens kortlægning af skovhabitatnaturtypen "Skovbevokset tørvemose"; lilla skravering af forekomsten af habitatnaturtypen "Hængesæk" (typekode 7140).

5. Referencer

<http://www.lifeeast.dk/index.php/projektet>

<http://miljoegis.mim.dk/?profile=natura2000planer2basis2013>

Bilag 1. Kommentar til prøvefelter

Prøvefelt	Beskrivelse
VERUP MOSE	
V1	Rydningssflade i tør gammel tørvegrav
V2	Tør birketilgroning med urtelag domineret af Bølget Bunke
V3	Lysåben tør egebevoksning. Opvækst er ryddet i den forgangne vinter.
V4	Tørt rydningsareal med meget kvas fra ældre og nylig rydning
V5	Lysåben tør tørvegrav tilgroet med Blåtop. Birk er ryddet.
V6	Kant af tør Skovbevosket tørvemose. Urtelaget domineres af Bølget Bunke
V7	Tør, ryddet tørvebænk med Blåtop og Hedelyng
V8	Tørt område med små tørvegrave. Prøvefelter præget af tidligere og nylig rydning
V9	Skovbevokset tørvemose med mange bænke og små tørvegrave
V10	Lysåbent område med tørre, små tørvegrave. Der er ryddet for Birk i den forgangne vinter.
V11	Egedomineret bevoksning på tørvebænk og tør gammel tørvegrav
V12	Delvist skovbevokset tør bund af gammel tørvegrav.
V13	Tør gammel tørvegrav med Bølget Bunke i biunden. Spredte gamle Birk forekommer
V14	Tørt pile-birkekrat med dominans af Stor Nælde i urtelaget
V15	Lysåbent tørt område. Urtelaget domineres af Bølget Bunke. Prøvefeltet præget af tidligere og nylig rydning
V16	Lysåbent tørt område. Prøvefeltet præget af tidligere og nylig rydning af Birk
V17	Tør gammel tørvegrav og tørvebænk. Der er ryddet vedplanter ofr en del år siden, men også denne vinter.
V18	Skovbevokset tørvemose med langstrakte smalle tørvegrave. %m-cirklen når bænk og tørvegrav
V19	Uafgræsset Birkle-pilemose på sort tørvehold jord, der er ret tør og fast.
V20	Lysåben græsset birkekrat på sortjord (mosejord),
SANDLYNG MOSE	
S1	Pile-birkekrat på heterogent areal med langstrakte tørvegrave, der indgår i 5m-cirklen
S2	Tør birkebevoksning på fast tørvejord. Ryddet spor indgår i 5m-cirklen
S3	Pile-birkekrat på areal med langstrakte tørvegrave, der indgår i 5m-cirklen
S4	Lysåbent pilekrat på eutrof tørvejord
S5	Gammel skovbevokset tørvemose på tør tørvebund
S6	Gammel skovbevokset tørvemose på tør tørvebund
S7	Tørt pilekrat
S8	Tør bevoksning af Bævreasp på eutrof, forstyrret tørvebund
S9	Gammel skovbevokset tørvemose på tør tørvebund
S10	Birkedomineret skovbevokset tørvemose på tør tørvebund
S11	Gammel skovbevokset tørvemose på tør tørvebund
S12	Eutrof våd eng
S13	Gammel skovbevokset tørvemose på tør tørvebund
S14	Gammel skovbevokset tørvemose på tør tørvebund
S15	Pilebevokset kant af eutrof eng
S16	Gammel skovbevokset tørvemose på tør tørvebund. Opvækst af Rød-Gran
S17	Gammel skovbevokset tørvemose domineret af nåletræer på tør tørvebund
S18	Gammel skovbevokset tørvemose på tør tørvebund. Opvækst af Rød-Gran
S19	Ret lysåben skovbevokset tørvemose udviklet på bænke mellem titliggende, flade tørvegrave.
S20	Ældre rækkestillet Sitka-kultur
S21	Gammel skovbevokset tørvemose på tør tørvebund
S22	Fast tørvebund bevokset med Rød-Gran, Sitka-Gran, Birk og enkelte Stilk-Eg
S23	Birke-Rød-Gran-bevoksning på fast tørvebund. Vindfælde og kant af tørvegrav indgår i 5m-cirklen
S24	Meget våd hængesæk o gammel tørvegrav. Vegetationsdækket kan knapt bære. (5m-cirklen når tørvebænk mod nord).
S25	Skovbevokset tørvemose med stort indslag af nåletræer på tør tørvebund

Bilag 2. Strukturparametre i prøveløkkerne

Prøvefelt	Dækning i 5m cirkel (78,5 m ²)						
	dværg-buske	træer < 1 m	træer > 1 m	samlet træer og buske	dækning af vandflade	højer	tørve-mosser
V1	0	0,5	8	8	0	0	0
V2	0	0,2	76	76	0	0	0
V3	0	0		40	40	0	0
V4	0	2	1	3	0	0	0
V5	0,01	0,5	0	0,5	0	0	0
V6	0	0,5	60	60	0	0	0
V7	5	0,5	0	0,5	0	0	0
V8	0	1	0	1	0	0	0
V9	4	0,1	75	75	0	0	0
V10	0,5	0,2	2	2	0	0	0
V11	0	0,1	78	78	0	0	0
V12	0	4	50	50	0	0	0
V13	3	2	15	17	0	0	0
V14	0	1	78	78	0	0	0
V15	0,5	1	0	1	0	0	0
V16	1,5	0,1	0	0,1	0	0	0
V17	2	1	0	1	0	0	0
V18	0	0	75	75	0	0	0
V19	0	0,5	75	75	0	0	0
V20	0	0	65	65	0	0	0
S1	0	4	70	72	4	0	0
S2	0	2	78	78	0	0	0
S3	0	2	70	70	5	0	0
S4	0	0	40	40	0	0	0
S5	0	0	78	78	0	0	0
S6	0	0	78,5	78,5	0	0	0
S7	0	0	65	65	0	0	0
S8	0	0,1	75	75	0	0	0
S9	0,1	0,5	78	78	0	0	0
S10	0	2	70	70	0	0	0
S11	0	0,1	78	78	0	0	0
S12	0	0	0	0	15	0	0
S13	0	3	70	70	0	0	0
S14	0,5	2	78,5	78,5	0	0	0
S15	0	20	40	55	0	0	0
S16	0	1,5	78	78	0	0	0
S17	0	0	77	77	0	0	0
S18	0	2	78	78	0	0	0,1
S19	0	0	65	65	0	0	0
S20	0	1	75	75	0	0	0
S21	0,1	1	77	77	0	0	0
S22	0	0,5	75	75	0	0	0
S23	0	2	40	40	0	0	0
S24	0	2	3	5	30	0	0
S25	0	1	75	75	0	0	0

Bilag 3a. Floraregistreringer fra Verup Mose

Prøvefelt 1

Mangeløv, Smalbladet

Skovsalat

Birk, Dun-

Bunke, Bølget

Eg, Stilk-

Hypnum cupressiforme

Mnium hornum

Røn, Almindelig

Prøvefelt 2

Birk, Dun-

Bunke, Bølget

Scleropodium purum

Campylopus sp.

Eg, Stilk-

Fyr, Skov

Hypnum cupressiforme

Oxyrrhynchium prealongum

Røn, Almindelig

Prøvefelt 3

Eg, Stilk-

Hypnum cupressiforme

Star, Pille-

Aulacomnium androgynum

Brachythecium rutabulum

Brandbæger, Klæbrig

Bunke, Bølget

Bunke, Mose-

Fløjlgræs

Gran, Rød-

Hindbær

Kongepen, Almindelig

Mangeløv, Smalbladet

Pil, Øret

Star, Almindelig

Prøvefelt 4

Hindbær

Birk, Dun-

Birk, Vorte-

Blåtop

Brachythecium rutabulum

Bunke, Bølget

Dicranum scoparium

Eg, Stilk-

Gran, Rød-

Hypnum cupressiforme

Mangeløv, Smalbladet

Polytrichastrum formosum

Røn, Almindelig

Skovarve

Prøvefelt 5

Blåtop

Bunke, Bølget

Campylopus inroflexus

Hypnum cupressiforme

Birk, Dun-

Hedelyng

Mangeløv, Smalbladet

Prøvefelt 6

Bunke, Bølget

Mangeløv, Smalbladet

Pleurozium schreberi

Birk, Dun-

Blåtop

Brachythecium rutabulum

Eg, Stilk-

Fyr, Skov

Gran, Rød-

Hindbær

Hypnum cupressiforme

Hypnum jutlandicum

Nælde, Stor

Skovsalat

Prøvefelt 7

Blåtop

Hedelyng

Birk, Dun-

Birk, Vorte-

Bunke, Bølget

Campylopus inroflexus

Gran, Rød-

Hypnum cupressiforme

Kæruld, Tue-

Prøvefelt 8

Bunke, Bølget

Campylopus inroflexus

Gran, Rød-

Pohlia nutans

Birk, Dun-

Brachythecium rutabulum

Dicranum scoparium

Gederams

Hypnum cupressiforme

Leucobryum glaucum

Prøvefelt 9

Birk, Dun-

Bladmos

Bunke, Bølget

Hypnum cupressiforme

Tyttebær

Dicranum polysetum

Dicranum scoparium

Mnium hornum

Mose-Bølle

Oxyrrhynchium prealongum

Pleurozium schreberi

Røn, Almindelig

Prøvefelt 10

Bunke, Bølget

Birk, Dun-

Campylopus inroflexus

Fyr, Skov

Hedelyng

Hypnum cupressiforme

Prøvefelt 11

Eg, Stilk-
Røn, Almindelig
Mangeløv, Smalbladet
Birk, Dun-
Bunke, Bølget
Bævreasp
Gran, Rød-
Hypnum cupressiforme

Prøvefelt 12

Bunke, Bølget
Bægerlav, art af
Campylopus inroflexus
Fyr, Skov
Hypnum cupressiforme
Birk, Dun-
Blåtop
Hypnum jutlandicum
Lav, anden art af
Leucobryum glaucum
Røn, Almindelig

Prøvefelt 13

Bunke, Bølget
Campylopus inroflexus
Hypnum cupressiforme
Birk, Dun-
Birk, Vorte-
Blåtop
Dicranum polysetum
Eg, Stilk-
Fyr, Skov
Hedelyng
Hypnum jutlandicum
Røn, Almindelig
Tyttebær

Prøvefelt 14

Birk, Dun-
Brachythecium rutabulum
Nælde, Stor
Ask
Bunke, Mose-
Hindbær
Hylde, Almindelig
Kvalkved
Nellikeroed, Feber-
Oxyrrhyncium prealongum
Pil, Selje-
Ribes rubrum coll.
Skovarve
Stikkeldbær

Prøvefelt 15

Bunke, Bølget
Campylopus inroflexus
Hedelyng
Birk, Dun-
Hypnum cupressiforme
Leucobryum glaucum
Mangeløv, Smalbladet

Prøvefelt 16

Bunke, Bølget
Dicranum scoparium
Hypnum cupressiforme
Birk, Dun-
Blåtop
Hedelyng
Mangeløv, Smalbladet
Rubus sect. Rubus
Røn, Almindelig

Prøvefelt 17

Bunke, Bølget
Campylopus inroflexus
Hedelyng
Birk, Dun-
Birk, Vorte-
Blåtop
Dicranum scoparium
Fyr, Skov
Hypnum cupressiforme
Hønsetarm, Almindelig
Mangeløv, Smalbladet
Pleurozium schreberi

Prøvefelt 18

Birk, Vorte-
Bunke, Bølget
Dicranum scoparium
Hypnum cupressiforme
Levermos
Mnium hornum
Birk, Dun-
Campylopus inroflexus
Mangeløv, Smalbladet
Rørhvene, Eng-
Siv, lyse-
Tørst

Prøvefelt 19

Birk, Dun-
Brachythecium rutabulum
Mjødurt, Almindelig
Rørhvene, Eng-
Star, Håret
Hvidtjørn, Almindelig
Mangeløv, Almindelig
Mangeløv, Almindelig
Mnium hornum
Mynte, Vand-
Nælde, Stor
Pil, Grå-
Plagiomnium undulatum
Rapgræs, Almindelig
Røn, Almindelig
Tidsel, Kær-

Prøvefelt 20

Birk, Dun-
Brachythecium rutabulum
Bunke, Mose-
Fløjlgræs
Hvene, Kryb-
Mjødurt, Almindelig
Plagiomnium undulatum
Rapgræs, Almindelig
Tidsel, Kær-
Ærenpris, Plæne
Bævreasp
Calliergonella cuspidata
Climacium dendroides
Fredløs, Almindelig
Hindbær
Hvidtjørn, Almindelig
Mangeløv, Almindelig
Mangeløv, Smalbladet
Nælde, Stor
Plagiomnium affine
Røn, Almindelig
Sværtvæld

Arter markeret med grønt er fundet i rammen, øvrige arter i 5m-cirklen

Bilag 3b. Floraregistreringer fra Sandlyng Mose

Prøvefelt 1

Calliergonella cuspidata
Fredløs, Almindelig
Hvene, Kryb-
Mangeløv, Kær-
Pil, Grå-
Pil, Øret
Plagiomnium undulatum
Rapgræs, Almindelig
Sværtævæld
Tagrør
Birk, Dun-
Dueurt, Kær-
Forglemmigej, Eng-
Gran, Rød-
Padderok, Dynd-
Siv, lyse-
Star, Knippe-
Star, Stiv
Tørst

Prøvefelt 2

Birk, Dun-
Mnium hornum
Aulacomnium androgynum
Blåtop
Brachythecium rutabulum
Gedeblad, Almindelig
Gran, Rød-
Gulaks, Vellugtende
Hindbær
Hundeagræs, Almindelig
Løn, Almindelig
Rørhvene, Eng-
Scleropodium purum
Siv, lyse-
Svingel, Rød
Tormentil
Tørst

Prøvefelt 3

Birk, Dun-
Fredløs, Almindelig
Mangeløv, Kær-
Mnium hornum
Nælde, Stor
Pil, Grå-
Plagiomnium undulatum
Rørhvene, Eng-
Tidsel, Kær-
Bened
Brachythecium rutabulum
Fløjlsgræs
Mjødurt, Almindelig
Nellikeroed, Eng-
Padderok, Dynd-
Ranunkel, Lav
Rapgræs, Almindelig
Rubus sect. Rubus
Star, Knippe-
Star, Top-
Tagrør

Prøvefelt 4

Aulacomnium androgynum
Brachythecium rutabulum
Calliergonella cuspidata
Korbær
Rørhvene, Eng-
Tagrør
Birk, Dun-
Hindbær
Hunde-Kvik, Almindelig
Mnium hornum
Nælde, Stor
Pil, Femhannet
Pil, Øret
Polytrichum formosum
Ribes rubrum coll.
Snerre, Burre-
Tidsel, Kær-
Tørst

Prøvefelt 5

Eg, Stilk-
Gran, Rød-
Lærkespore, Klatrende
Birk, Dun-
Fyr, Skov
Gran, Sitka-
Hypnum cupressiforme
Mnium hornum
Røn, Almindelig

Prøvefelt 6

Birk, Dun-
Bunke, Bølget
Hypnum cupressiforme
Røn, Almindelig
Skovsyre
Bunke, Mose-
Bøg
Eg, Stilk-
Fladstjerne, Stor
Gran, Rød-
Hindbær
Mangeløv, Smalbladet
Mnium hornum
Skovmærke

Prøvefelt 7

Bingelurt, Almindelig
Brachythecium rutabulum
Nælde, Stor
Pil, Grå-
Hylde, Almindelig
Røn, Almindelig
Skvalderkål
Snerre, Burre-

Prøvefelt 8

Bævreasp
Eurhynchium stratum
Haremad
Hindbær
Nælde, Stor

Ahorn
Bingelurt, Almindelig
Birk, Dun-
Brunrod, Knoldet
Bunke, Mose-
Gran, Rød-
Nellikeroed, Eng-
Pil, Selje-
Polytrichastrum formosum
Røn, Almindelig
Rørhvene, Eng-
Siv, lyse-
Star, Almindelig
Svingel, Rød

Prøvefelt 9

Bunke, Bølget
Gran, Rød-
Hypnum cupressiforme
Pleurozium schreberi
Røn, Almindelig
Scleropodium purum
Tyttebær

Birk, Dun-
Levermos
Mangeløv, Smalbladet
Rubus sect. Rubus

Prøvefelt 10

Birk, Dun-
Brachythecium rutabulum
Bunke, Bølget
Gedeblad, Almindelig
Hypnum cupressiforme
Aulacomnium androgynum
Dicranum scoparium
Dicranum scoparium
Hindbær
Hylocomium splendens
Levermos
Lærkespore, Klatrende
Mnium hornum
Pleurozium schreberi
Røn, Almindelig
Tørst

Prøvefelt 11

Birk, Dun-
Gran, Rød-
Hypnum cupressiforme
Pleurozium schreberi
Bunke, Bølget
Dicranella sp.
Dicranum scoparium
Leucobryum glaucum
Polytrichastrum formosum
Røn, Almindelig
Skovarve

Prøvefelt 12

Padderok, Dynd-
Skræppe, Vand-
Star, Blære-
Vandrøllike
Andemad, Liden
Dunhammer, Bredbladet
Klaseskærm, Billebo-
Ranunkel, Tigger
Rapgræs, Almindelig
Rørgæs
Rørhvene, Eng-
Siv, lyse-
Snerre, Kær-

Prøvefelt 13

Brachythecium rutabulum
Bævreasp
Gedeblad, Almindelig
Hindbær
Hypnum cupressiforme
Miliegræs
Skovmærke
Skovsyre
Snerre, Burre-
Storkeæb. Stinkende
Birk, Dun-
Eg, Stilk-
Hyld, Almindelig
Mangeløv, Smalbladet
Mnium hornum
Nælde, Stor

Prøvefelt 14

Tyttebær
Fyr, Skov
Bunke, Bølget
Birk, Dun-
Dicranum scoparium
Gran, Rød-
Hindbær
Hypnum cupressiforme
Leucobryum glaucum
Røn, Almindelig
Tørst

Prøvefelt 15

Bingelurt, Almindelig
Brachythecium rutabulum
Nælde, Stor
Oxyrrhyncium prealongum
Pil, Glansbladet
El, Grå-
Hvidtjørn, Almindelig
Kvik, Almindelig
Rapgræs, Almindelig
Skvalderkål
Snerre, Burre-
Spireae sp.

Prøvefelt 16

Birk, Dun-
Dicranum scoparium
Lav, art af
Brachythecium rutabulum
Bunke, Bølget
Dicranum majus
Fyr, Skov
Gran, Sitka-
Hypnum cupressiforme
Leucobryum glaucum
Oxyrrhyncium prealongum
Røn, Almindelig
Tørst

Prøvefelt 17

Birk, Dun-
Bunke, Bølget
Frytle, Håret
Pleurozium schreberi
Røn, Almindelig
Dicranum scoparium
Eg, Stilk-
Gran, Rød-
Gran, Sitka-
Levermos
Mangeløv, Smalbladet
Mnium hornum
Tørst

Prøvefelt 18

Bunke, Bølget
Fyr, Skov
Pleurozium schreberi
Birk, Dun-
Dicranum scoparium
Frytle, Håret
Gedeblad, Almindelig
Gran, Rød-
Hindbær
Hylocomium splendens
Hypnum cupressiforme
Røn, Almindelig
Sphagnum capifolium
Tørst

Prøvefelt 19

Brachythecium rutabulum
Hindbær
Mangeløv, Smalbladet
Rørhvene, Eng-
Star, Grå
Birk, Dun-
Bunke, Bølget
Mnium hornum
Pleurozium schreberi
Polytrichastrum formosum
Røn, Almindelig
Svovlrod, Kær
Tidsel, Kær-
Tørst

Prøvefelt 20

Bunke, Bølget
Dicranum scoparium
Frytle, Håret
Gran, Sitka-
Skovsyre
Birk, Dun-
Hindbær
Lærkespore, Klatrende
Mangeløv, Smalbladet
Polytrichastrum formosum
Tørst

Prøvefelt 21

Bunke, Bølget
Pleurozium schreberi
Røn, Almindelig
Skovarve
Tyttebær
Birk, Dun-
Gedeblad, Almindelig
Hindbær
Hypnum cupressiforme
Majblomst
Mangeløv, Smalbladet
Polytrichastrum formosum
Scleropodium purum
Tørst

Prøvefelt 22

Fladstjerne, Stor
Gran, Rød-
Hypnum cupressiforme
Røn, Almindelig
Skovsyre
Birk, Dun-
Bunke, Bølget
Eg, Stilk-
Gedeblad, Almindelig
Gederams
Mangeløv, Smalbladet
Pleurozium schreberi
Tørst

Prøvefelt 23

Birk, Dun-
Blåtop
Bunke, Bølget
Dicranum scoparium
Fladstjerne, Stor
Gedeblad, Almindelig
Hypnum cupressiforme
Majblomst
Pleurozium schreberi
Gran, Rød-
Hindbær
Mnium hornum
Polytrichastrum formosum
Røn, Almindelig
Tørst

Prøvefelt 24

Andemad, Liden
El, Rød-
Natskygge, Bittersød
Pil, Øret
Siv, lyse-
Star, Næb-
Birk, Dun-
Calliargon coordifolium
Dunhammer, Bredbladet
Hypnum cupressiforme
Kragefod
Leucobryum
Mnium hornum
Star, Almindelig
Star, Langakset

Prøvefelt 25

Gran, Rød-
Birk, Dun-
Hylocomium splendens
Hypnum cupressiforme
Pleurozium schreberi
Røn, Almindelig

Arter markeret med grønt er fundet i rammen, øvrige arter i 5m-cirklen